

Rebecca i Frankrike

Rebecca Elvelin från Antnäs, som under hösten vistas i vår vänort Novéant i Frankrike, berättar om sina intryck i detta nummer av Ersnäsbladet.

Över Hemberget

Willy och Tommy Sundvall har i sommar byggt ett utsiktstorn på Hemberget. Tornet är placerat intill Hembergsledens rastplats, vilken syns på bilden. Med detta ges nu Hembergsledens besökare en ännu bättre upplevelse. Bo Axhammar bidrog med det kraftiga golvet.

Tack för det bygget, Willy och Tommy

Med gemensamma krafter....

Hockeybanans sarg var i stort behov av upprustning och EIF skickade ut kallelse för ett arbete som beräknades ta två dagar i anspråk. På lördag morgonen stod ett 20-tal volontärer arbetsberedda och innan förmiddagen var till ända så var reparationerna genomförda och dag två kunde ställas in. EIF bjöd på grillkorv och fika. När vi tillsammans samtidigt tar i och drar åt samma håll, ja då kan vi flytta berg. Från redaktionens sida så lyfter vi på hatten för alla deltagare.

KOMMANDE EVENEMANG

Årets Klappjakt

Samling lördag 16 november kl. 08.00 vid skolan.

Jonas Seger, Viltvårdsgruppen

Euskefeurat i Ankaret

torsdag 21 november kl. 19.00. Pausservering

UTSÅLT!

Arr. Ersnäsrevyn

Julmarknad 23 nov

Ralph Lundstengården, i Stenladugården och Logen. Lördag 23 november kl. 11 - 16.

I restaurangen serveras julgröt och skinksmörgås. Och i kåtan bjuder Tomten på glögg och pepparkakor.

Julbord på

Ralph Lundstengården

Den 30 november dukas årets första julbord upp. Lunch- och kvälls-sittningar. Mera info på nätet: www.ralph-lundstengarden.com

Inte så sällan oroar vi oss i onödan för händelser som kan inträffa om några timmar, om några dagar eller längre in i framtiden. Visst ska vi tänka framåt men obefogad oro, som det nästan alltid handlar om, är inte något plus i tillvaron.

Här kan det finnas anledning att hänvisa till ett uttalande av Olof Palme: "Låt oss ta ett helvete i taget."

Ordföranden har ordet

Tiden går fort. Det var inte länge sen gräsmattan klipptes för sista gången, blommorna trivdes och träden var gröna. Sen kom en kort höst och nu ser det ut som om vintern har kommit. Den första snön brukar töa eller regna bort men nu känns det som om den blir kvar. Tråkigt för de som ska gjuta och belägga bron över E4-an. NCC har nog planer på att hinna med det innan det blir vinter. Eller hade i alla fall.

De mörka kvällarna gör det möjligt för ljusskygga individer att ägna sig åt tråkiga aktiviteter. Någon har passat på att spraya svarta tecken över reklamtavlan vid E4-an och i en av busskurerna. Jag har inte upplevt nåt liknande sen jag flyttade hit (2007) och hoppas att det är sista gången det hänt och att det inte är en bybo som gjort det.

Byaföreningen har tillsammans med EIF och Hembygdsföreningen använt överskottet från Ersnäsdagen till att köpt 4 nya bord med bänkar som kommer att sättas upp på torget nästa säsong. Överskottet från mid-sommarfirandet kommer, tillsammans med ett bidrag från Byaföreningen, att användas för aktiviteter byns barn och ungdomar.

Byaved

Karl-Gustav Pettersson har, även detta år förärat Ersnäs Hembygdsförening ved till Torpet och Bagarstugan.

Hembygdsföreningen tackar Karl-Gustav för detta.

Någon?

Kanske någon bybo med svets skulle kunna utföra ett ideellt jobb? Det gäller att laga det hissbara grillstativet på grillen vid Gläntan. "Armen" har lossnat och pekar neråt.

Stativet går lätt att lyfta loss för transporten till svetsen.

Hos kommunen mal kvarnarna sakta: För ett par år sedan skickade jag in en begäran om att få sätta upp några belysningspunkter efter Axel Mårds väg 83 (ungefär) och Bäcktorpsvägen (81-110, 137 och mot bäcken). Dom har inte ännu behandlat ärendet men säger att det ska ske innan årsskiftet. För de som bor i det området är det väldigt angeläget och jag hoppas att handläggarna inser att det måste prioriteras.

Det pågår i Luleå kommuns korridor förberedelser för att ta fram en handlingsplan för det fortsatta arbetet med utvecklingsplaner för landsbygden. Det tar sin tid. Nu i november

kommer man att hålla ett "dialogsammanträde" i Antnäs om "strategin för byarnas utveckling på landsbygden" och om "programarbetet, infrastruktur och LIS (landsbygds-utveckling i strandnära lägen)". Vi lever i en by i yttersta delen av kommunen. Det är därför mycket viktigt att vi som bor i Ersnäs får möjlighet att påverka skendet och bevaka våra intressen. Vill du vara med och påverka kan du anmäla ditt intresse till mig eller Sven Persson (som leder Byaföreningens valberedning).

Det här är sista inlägget för i år och tiden går fort så jag vill passa på att å Byaföreningens vägnar önska er alla en God Jul och Ett Gott Nytt År.

Birger Johansson
Ordförande i Ersnäs byaförening

Familjenytt

Födda

Anneli och Johan Lyckestig har fått en son. Han föddes den 19 september och vägde 4430 gr och var 53 cm lång. Storasyter heter Liv. De bor på Tranmyrvägen.

Madeleine Vikman och Mats Niva har fått en son den 25 juni. Han vägde då 3705 gr och var 51 cm lång. De bor på Tranmyrvägen.

Avliden

Lennart Parknäs * 28/9 1928 † 28/8 2013

Har Du något till Familjenytt, skicka det till krister@krivision.se

Du återvänder aldrig. En annan man finner en annan stad.

Dag Hammarskjöld

Ersnäs Amatörteaterförening

meddelar att man tar ett sabbatsår 2014. Året därpå, i januari 2015, kommer man igen med en kanonrevy! Då är det även 30-årsjubileum för gänget bakom Ersnäs-revyn.

"Gubbar prisar gärna goda sederer för att trösta sig över att de ej längre är i stånd att utgöra dåliga exempel".

Aktivister

För några år sedan var en rad ersnäsbor engagerade för en utbyggd förskola. Här lades fram konkreta förslag om hur tillgången på förskoleplatser skulle kunna motsvara efterfrågan. Kommunen lät sig inte påverkas.

Under hösten har två aktiva kvinnor tagit nya tag: Kristina Sjöström på Lejanvägen och Sara Borgström i Svartskatan. De har båda skrivit till kommunen och i ena fallet också hejdrats med ett svar. Ta del av korrespondensen på www.ersnas.se

Här kommer ett råd från Albert Einstein till småbarnsföräldrarna i Ersnäs:

"Om du vill att dina barn ska bli kloka, läs sagor för dem. Om du vill att de ska bli ännu klokare, läs fler sagor för dem."

"De var nära!"

EIF:s fotbollsgrabbar har genomfört en riktig kanonsäsong under ledning av den dynamiska tränarduon Håkan Johansson och Rickard Burman.

Från vänster: Spelaren Aron Häggstål, tränarna Håkan Johansson och Rickard Burman iakttar spelet

Vi har presterat en av de bästa säsongerna i föreningens historia. När det återstod 2 omgångar på våren att spela hade vi skrapat ihop 5 poäng. På de följande nio matcherna vann vi åtta stycken och spelade en oavgjord. Därmed var en kvalplats till division 3 säkrad trots att två matcher återstod att spela i serien. Kvalet inleddes med en betryggande 4-1-seger borta mot Lycksele (troligtvis föreningens mest avlägsna bortamatch, 50 mil ToR). Därefter spelade vi hemma mot Skogså, tyvärr förlust med 0-1. Datum för matchen var 13 oktober, så sent har det aldrig spelats en tävlingsmatch hemma i Ersnäs. I sista kvalmatchen mot Heden gällde det för oss att vinna med två mål för att avancera till division 3. Vi leder matchen med 2-1 när det återstår knappa 10 minuter med flera bud på 3-1. Men då tilldöms Heden en mycket tveksam straff som de sätter och kvitterar till 2-2 som blir slutresultatet i matchen. Därmed vinner Heden kvalgruppen, tar division 3-platsen och vi slutar på en meriterande andraplats.

Våra framgångar på fotbollsplanen i år har rönt stor respekt runt om i fotbollsnorbotten.

EIF fotboll vill härmed tacka spelare, ledare, sponsorer och publik för den gångna säsongen.

Anders Vikberg

Bok- och fotosamling

Ersnäs Hembygdsförening har av Folke Larsson fått en gåva bestående av en boksamling och fotoskärmar.

Samlingen finns i Ankarets lokaler i skolan (i f.d. ungdomslokalen) där det är inköpt bokhyllor, där böckerna förvaras. Samma gäller med fotoskärmar. Tanken är att de blir ett litet bibliotek (ej för utlåning) där man kan titta i böckerna, kanske även skolan kan nyttja dessa.

Hembygdsföreningen har utsett Folke Larsson till hedersmedlem i föreningen.

Ett stort tack från Hembygdsföreningen till Folke Larsson.

Lennart Parknäs har tidigare skänkt böcker och foton till Hembygdsföreningen, som också förvaras på samma plats i Ankaret.

Som framgår av Familjenotiser på sidan 2 har Lennart Parknäs nyligen avlidit. Parknäs var känd av en hel del bybor. Han hade sina rötter här och var kusin med bröderna Beckenäs

men tillbringade större delen av sitt liv i Mellansverige. Kontakterna med Ersnäs och sitt ursprung behöll han emellertid genom alla år. Han var en flitig besökare i vår by och medverkade på Ersnäsdagen med berättelser om sin norrbottensläkt. Parknäs var en mångkunnig och engagerad person, mycket uppskattad av sin omgivning.

Här nedan, i Redaktionsrutan, kan du alltid läsa om årets manusstopp- och utgivningsdagar för Ersnäsbladet.

John Bergmark till höger kämpar om bollen

Hammarskjöldcitatet på sidan 2 kanske kräver ett förtydligande.

Nya intryck, nya situationer, ny kunskap, nya produkter innebär att vi förändras som människor. Även platser förändras. Dessutom: hade Hammarskjöld levt nu och format dessa ord, kanske han valt hen i stället för man.

ERSNÄSBLADET utges av Ersnäs byaförening och är öppet för alla (föreningar, företag och enskilda) med anknäring till byn och utkommer med fyra nummer per år. Manusstopp under 2014 är 13 jan, 12 maj, 11 aug och 3 nov och utdelning fredag ca 2 veckor efteråt.

I redaktionen:

Sven Persson, 311 80 med E-post persson.sven@telia.com

Krister Öhman, 312 59 med E-post krister@krivision.se

Bo Axhammar, 311 04 med E-post bo.axhammar@arcticview.se

Elaine Blomqvist, 310 52 med E-post smej0b45@lulea.st

Karolina Svärd, 312 13, med E-post svrd.karolina@gmail.com

Våra två "sidor"

Ersnäs har en egen hemsida, www.ersnas.se men vi finns naturligtvis även med på kommunens byasidor med adressen www.byar.lulea.se och välj **Ersnäs**.

Ersnäsbladet finns att läsa/hämta från byns hemsida www.ersnas.se Där ser du bilderna i färg och där finns även tidigare nummer.

Erfarenheter för livet

Fördomar

Nu har jag varit volontär i två, nästan tre månader. Innan jag kom till Frankrike hörde jag en massa olika fördomar och förutfattade meningar, av nära och bekanta. Jag har fått höra att fransmän är stolta och patriotiska, att det är därför de inte lär sig engelska; de vill helt enkelt inte! Bland dessa fördomar fanns även myten om att kvinnorna inte rakar armhålarna, att de är mer trendiga än oss och att de lever på ost, vin och baguetter.

Det kanske ligger en del sanning i det där om ost och baguetter, och vin är inte helt ovanligt efter eller under middagen heller, men jag måste säga att de där andra fördomarna är myter. Visst finns det säkert vissa som tycker att jag uppför mig konstigt. Det finns säkerligen folk som väljer att inte lära sig engelska och absolut finns det främlingsfientliga också; precis som på alla andra ställen på jorden. Det mesta av det vi kan uppfatta som stolthet är egentligen bara missförstånd. Det är många som vill lära sig engelska, men tycker att det är svårt... inte så konstigt med tanke på att allting inom media; tidningar, reklam, filmer, TV-program, radio etc. endast är på franska. I Sverige har vi program från olika länder och alla filmer är på originalspråk (bortsett från ett par barnfilmer förstås)! Här i Frankrike är det en bristvara. Inte ens på bio kan man se kända filmer på originalspråk. Allt är dubbat!

En möjlighet att ta till vara

Innan jag kom till Frankrike var jag lite orolig, eftersom min franska inte var speciellt bra och jag var rädd att de skulle ha höga krav på mig. Med tiden har jag insett att de är väldigt tålmodiga och låter mig lära mig i min egen takt och det är nog faktiskt bara jag själv som har satt för höga krav. Att komma till ett nytt land utan att

kunna ett språk och förvänta sig att man ska kunna det flytande är kanske att sätta ribban lite väl högt. Men allt eftersom tiden går, bygger jag upp mitt självförtroende och jag vet nu att även om jag inte kan franska, betyder det inte att jag inte kan vara delaktig och visa dem vem jag är.

Beslutet att bli EVS är helt klart ett av de bästa jag tagit i mitt liv. Jag har vuxit så otroligt mycket och jag känner mig mycket tryggare i mig själv. Det är utan tvekan en bra merit för framtiden men det viktigaste är definitivt att jag fått förståelse och kunskap om kulturen i Frankrike. Jag har fått en inblick som få människor får ta del av; en inblick i olika familjers liv, en chans att bo hemma hos dem och se hur deras vardag fungerar. Jag har fått ta del av deras tankar och värderingar. Vilket har gett mig en möjlighet att se världen ur deras perspektiv. Något som alla borde ta chansen att göra någon gång i sitt liv.

Stress här och där

Efter att ha bott här i snart tre månader har jag fått frågan; vad gillar jag, och vad gillar jag inte med Frankrike? Vad är skillnaderna? En svår fråga. Det finns många saker jag tycker om med Frankrike; maten, utsikten, mina kollegor, mina värdfamiljer. Matkulturen i Frankrike är helt annorlunda från den vi har i Sverige. Maten här är varierad. De äter mycket sallad och jag tror att de i allmänhet äter bättre mat (färskare, lokalproducerat och nyttigare) än vi gör hemma i Sverige. Bortsett från deras frukost förstås. Frukosten består ofta av sötsaker; bakelser, yoghurt med socker, bröd med Nutella eller marmelad. Vissa äter inte frukost överhuvudtaget och andra dricker bara en kopp kaffe. Lunchen och middagen är däremot ofta en tre rätters måltid, eller åtminstone något rejält, med sallad, kött och någon typ av kolhydrat.

Fransmännen känns mer som livsnjutare och jag har fått intrycket av att de är mindre stressade. De äter middag senare och har därför tid att ta hand om de flesta småsaker, som att städa, öva piano med barnen och handla, innan maten. Barnen går ofta och sover nästan direkt efter middagen, vilket känns lite konstigt. Man sitter ofta kvar länge efter maten och pratar, något som jag kommit att uppskatta. Hemma hinner man knappt äta färdigt så har familjen rusat iväg åt olika håll. Vår svenska livsstil känns stressigare, som att vi känner att vi inte har tid och att vi har massa måste. Jag har inte upplevt det på samma sätt i Frankrike.

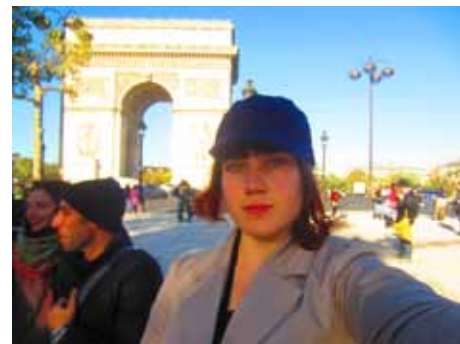
Jag är neutral gällande Frankrikes artighetssuffix. Att skilja på du och ni, beroende på ålder, status och liknande är inget jag är van vid. I Sverige säger vi du åt alla; vare sig de är lärare, politiker eller vår mormor. På sätt och vis känns det som att vi är mer jämlika; ingen är värd mer än någon annan. I Frankrike är det väldigt viktigt att följa dessa regler och innan man börjar prata med varandra med du-formen, måste man ställa frågan först. Det måste ske med ett ömsesidigt beslut, annars kan det uppfattas som väldigt oförskämt. Det är intressant och det är något som funnits med dem en lång tid, men för mig som utlännings, känns det konstigt att skilja på vem som ska kallas för vad.

Vad tycker jag inte om med Frankrike? Den jobbigaste frågan att besvara. Ärligt talat, är det förmodligen trafiken. Den stress som inte syns i hemmet, syns snabbt i trafikfältet. Det som jag lagt märke till är att de i princip aldrig stannar eller ens bromsar in vid ett övergångsställe. I Sverige är det nästan en självklarhet att kunna gå över gatan, även om det inte är ett övergångsställe. Men det är mer trafik i Frankrike än vad jag är van vid hemma i Sverige. Mentaliteten är annorlunda. Från det jag upplevt i trafiken, verkar det som att de flesta trafikanter gasar på lite extra vid övergångsställen.

Paris

Halloween är min favorithögtid på året och i år hade jag turen att få åka till Paris, tillsammans med Natalie Ulbrich och hennes kollega och vän, Isabelle. En fyra timmars biltur senare och vi var framme. Det första jag lade märke till var dock inte de vackra byggnaderna, det var trafiken.

Jag tycker personligen inte om att köra bil, ens hemma i lilla Antnäs, men jag kan inte föreställa mig att köra bil genom Paris. Trafiken och vägarna är

ett kaos, med tunnlar som rent utav luktar av koldioxid. Det tog inte länge innan jag fick huvudvärk. Men så fort vi kom ut ur tunnarna, befann vi oss i ett välbevarat och obeskrivligt vackert Paris. Det var nästan som att hoppa

rätt in i en romantisk film.

Staden är stor och sträcker sig så långt ögat når och moderna byggnader står bredvid vackra utsmyckade hus som stått i staden i flera hundra år. Restauranger, brasserier, konditorier och bagerier ligger längs gatorna och det finns en härlig blandning av människor från världen över.

Jag spenderade en natt i Paris, men jag hann med mycket. Vi gick nerför Champs-Élysées; en boulevard mitt i staden. Där ligger många kända butiker, exempelvis; Louis Vuitton, Tiffany & CO, Mark & Spencer och Hugo Boss. I slutet av boulevarden ligger Triumfbågen och framför rondellen flockades det massor av folk från olika länder, men förvåningsvärt flest från Asien.

Vi gick längs La Seine och förundrades av den vackra bron som går över den. Jag såg Eiffeltornet sträcka sig över hustaken. Solen lyste starkt bakom det kända mästerverket och skapade en vacker siluett mot den blåa himlen. Det var magiskt! Solen hade gått ner när vi kom fram till Notre Dame och framför denna mäktiga katedral, satt många och förundrades av dess arkitektur.

I helhet var det en väldigt lyckad resa och jag känner mig extremt lyckligt lottad! Inte alla får chansen att ha två privata guider. Gratis!

Jag har fått vara med om så mycket. Skogspromenader i höstlandskapet, bilturer till Luxemburg, Paris och över gränsen till Tyskland, och jag har lekt

och stajat med barnen på fritids. Att vara EVS, har öppnat mina ögon för världen. De flesta av mina fördomar är bortblåsta, mitt självförtroende större och jag har börjat ställa frågor jag inte ställt mig själv förut. Jag har lärt mig om Frankrikes kultur, men jag har också lärt mig om min egen.

Rebecca Elvelin

Är Du intresserad av att följa Rebeccas exempel, kontakta persson.sven@telia.com eller gunilla.m.bjorklund@home.se

Tre tycker till

Vi lever i ett konsumtionssamhälle av stora mått. Ersnäsbladet frågade tre personer: **Hur föredrar du att konsumera: nytt, begagnat eller inte alls?**

Bror Isaksson

Det beror på...alla vill väl köpa nytt men det beror på ekonomin. Hittar man en begagnad grej som är bra köper man ju hellre den än en ny som är dyrare.

Anna-Karin Jillnefelt

Nytt - ibland begagnat! Det beror på vad det är. Jag köper nya kläder men hårdvaror som t.ex. en bokhylla begagnat. Det handlar om hygien, det är inga problem med kläder som jag fått av en bekant.

Emil Welin

Inte alls!!! Jag tycker det är roligast när man kan skapa själv, reparera, göra om eller ge bort av saker man redan har.

Ersnäskammen

I serien om vägar i byn har vi i tidigare nummer berättat om Tranmyrvägen, Ersnäsvägen, Klubbvägen, Bäcktorpsvägen, Axel Mårds väg och Svartskatavägen. Turen har nu kommit till Ersnäskammen.

Eftersom denna vägsträcka inte ligger mitt i byn, kan det nog vara så att alla bybor inte känner till var den finns. Följ vägen mot Fällträsk cirka en km från E 4-korsningen. Där ligger Kammen. Den delen av vår by ligger (liksom Svedjan) på en högre nivå än bykärnan. Därav förmodligen namnet. Torget ligger åtta meter över havsnivån medan motsvarande siffra för Kammen är cirka 15 meter.

Här finns ett tiotal hushåll på en sträcka av cirka en km. Än så länge

får de boende nöja sig med en grusväg men kanske en dag kommer även den här vägsträckan att asfalteras.

Några av byns företag finns här: Norrmaskiner/Norrbottnens Maskiner med en imponerande och färgglad maskinpark. Men här finner vi även Maskinuthyrning Norr och ägaren till Ersnäs Möbelsnickeri. Ersnäskammen är med andra ord en företagsam del av byn.

Som på andra håll med stenbunden mark hittar vi här monument över forntida odlarmödor, monument som med säkerhet kommer att bestå fram till nästa istid. Säg den mänskliga insats som lever ett så långt liv!

Draken i Ersnäs

Medan snön låg kvar i våras påbörjades arbetet med trafikplatsen i Ersnäs. Vi som bor i byn har väntat mycket länge på en bro eller tunnel som skall förbinda den av E4 delade byn och har därför stora förväntningar. Vagarbetet föreföll dock till en början enbart skapa kaos med jordmassor som flyttades hit och dit. Lastbilslast hit och lastbilslast dit, lastbilslast hit och lastbilslast dit. Men det var obetänksamt att oroa sig för logistiken. Skickliga yrkesmän av skilda kategorier har på ett förunderligt sätt samverkat till ett byggnadsverk som är i klass med antikens sju underverk. Snickare och armerare har byggt en gjutform för betongbron som i skönhet påminner om ett skeppsbygge. Jag bodde i Stockholm när det förlista regalskeppet Vasa efter mer än 300 år i botten-slammet lyftes upp till ytan och minns min förundran då. Jag upplever nu samma förväntan inför brobyggnaden som reser sig ur byggdammet.

Moderna grävmaskiner med precisionsstyrda skopor och hängivna maskinförare presterar släntytter, vägbanor och skärningar som får ledargåsen Akkas efterföljare att mana till en extra skåderunda innan gäsflockarna lämnar oss till vinterns köld och

mörker. Lastbilar har transporterat jordmassor och schaktmaskiner har ömsom planat ut och tryckt ihop den jordvall som avskärmar bostadshusen från trafikbullret på Europavägen. Jag döper jordvallen till Drakryggen för att den i mina ögon liknar en beskyddande drake. Drakar ruvar, som alla vet, på omätliga skatter och vi som bor i närheten har fått en gåva lika värdefull som drakguld.

När jag ännu var mycket ung fick jag tillsammans med jämnåriga kamrater arbete med att förstärka en skogsväg inom Vargålandets Kronopark. Vi slet med spadar och krattor för att fördela gruslaster som en grönvit lastbil lämnade i oräkneligt antal längs vägen. Medan insekterna plågade oss, beckoljan till trots, stretade vi backe upp och backe ner med våra enkla redskap. Under veckorna bodde vi i en skogskoja omgiven av lärkträd.

Det vi åstadkom en arbetsommar på denna dammiga väg förefaller nu futtigt jämfört med maskinernas arbetsförmåga. Den som inte redan vet hur Sverige på en mansålder förvandlats från ett fattigt land till ett rikt, kan nu se vilken enorm utveckling som skett.

Ett stort tack till Trafikverket, NCC, inhyrda företag och konsulter som i bästa samarbetsanda lyckats överföra streck, symboler och beskrivningar från ritprogram och planeringsmöten till en efterlängtd trafikplats som ökar trafiksäkerheten mångfalt.

Hans Gustafsson, Ersnäs

Ordet

Det är genom vår förmåga att tala som vi står i förbindelse med andra människor. Talet består av ord. Flertalet blir betydelsefulla i kombination med andra ord. Men det finns också ord i sin egen rätt, som lever ett eget liv. Många ges olika betydelse beroende på vem som tar just det ordet i sin mun. I varje nummer framöver ska vi reflektera över ett särskilt ord med början i detta nummer. Läsarna får mycket gärna komma till redaktionen med sina kommentarer, invändningar, kompletteringar eller förslag på framtidas ord som vi ska ta upp.

HÄNSYN. Se och syn behöver inte förklaras men kanske hän som i nysvenskan bara används i ordbildningar av det här slaget. Hän innebär bortom. Vi ser bortom oss själva, det egna jaget. Numera är det positivt att betona det egna jaget, att vara lite ego-trippad. Det utesluter ändå inte att vi kan se bortom oss själva. Hur påverkas andra människor i min omgivning av det jag gör? Vi har motsatsparet hänsynsfull/hänsynslös. Det är självklart vilken av dessa båda mänskliga egenskaper som vi föredrar. Låt oss använda ordet hänsyn på några situationer i vår by: när skoterföraren inte kör i ett preparerat skidspår. När ryttaren följer anvisningarna på skylten och inte rider i elljusspåret. När vi håller oss till 30 km genom byn. När vi avstår från impulsen att skära bark från en björk på Torget eller förse en anslagstavla och busskur med föga konstnärlig graffiti. Då vi inte kastar den urdruckna burken i dikesrenen. Detta är detaljer, kan tyckas men att se bortom sig själv konkretiseras på det här sättet.

Gör ingenting mot andra som Du inte vill att andra ska göra mot Dig. Dessa ord brukar kallas Den Gyllene Regeln om mänsklig samvaro. Denna uppmaning finner vi i de flesta religioner. Men hänsyn går längre än så. Visst kan det finnas sådana bland oss som inte bryr sig om att exempelvis det offentliga rummet förfulas. Men även dessa personer inser lätt att många tycker illa om, säg, nedskräpning eller klotter. Det gäller att ta hänsyn till att så är det.

Fördomar

Fördom 1: Visst är det en del av oss, som med bestämdhet hävdar att Sverige är det land en kvinna ska välja för att leva så länge som möjligt, längre än i något annat land i världen. Med andra ord tror vi att medellivslängden i Sverige är den högsta i världen, åtminstone då det gäller kvinnor, kanske också då det gäller män. Låt oss befria oss från den fördomen genom att helt enkelt beskåda det faktiska förhållandet. Så här var läget i världen 2012 vad avser det genomsnittliga antal år vi kan njuta av vår stund på jorden:

Kvinnor			Män	
Land	Antal år		Land	Antal år
1. Japan	87,4		1. Japan	80,6
2. Frankrike	84,7		2. Australien	79,5
3. Italien	84,6		3. Italien	79,2
4. Australien	84,5		4. Sverige	78,9
5. Spanien	84,5		5. Island	78,8
6. Schweiz	84,2		6. Frankrike	78,4
7. Sverige	83,6		7. Spanien	78,3

Både svenskor och svenskar kan sålunda glädja sig åt ett långt liv. Så illa ställt kan det ändå därför inte vara med vår sjukvård och åldersvård som det ibland påstås. Betänk att listan innehåller 190 länder. USA då, kanske någon frågar sig? Vi tänker ju alltid på det landet. Det landet hamnar en bra bit längre ner på listan med siffran 81,1 för kvinnor och 76,1 för män. Obamas sjukvårdreform behöver många år för att ge avtryck i de här siffrorna.

Fördom 2: Sverige är världsbäst på trafikskydd, tror vi nog lite här och var. Vem åker inte omkring med sprickor i vindrutan? Det förekommer. Om Du kommer med en sådan bil till den franska bilbesiktningen, blir det bakläxa. Byt ruta och kom tillbaka för en återbesiktning. Visst avtar vår skicklighet som bilförare med stigande ålder. Synen försämras. Vi reagerar långsammare. I Frankrike måste man efter uppnådda 80 år årligen kunna uppvisa ett läkarintyg som säger att förmågan fortfarande är tillräcklig för att köra bil. Och ett tredje exempel från trafikområdet, återigen med franskt ursprung. Det gäller körkortregler. Du tar körkortet vid fyllda 18 men under de tre följande åren får Du endast köra den egna bilen eller den egna familjens bil. Det är den Du behärskar.

Ute på gården till Ersnäs förskola myllrar det av björnar, rävar och ekorrar. Nej, det är ju små barn som är ute och leker! Trettiosex barn indelade i de tre stigande ålderskategorierna ekorrar, rävar och björnar går på avdelningarna Lingonet och Blåbäret. Sju personal sköter den pedagogiska verksamheten medan Carina Winsa lagar maten och har hand om städningen. Just den här dagen är det höstlov och inte lika många barn som vanligt där. Pedagogerna Anneli Hietala och Ulrica Orselius berättar för Ersnäsbladet om förskolan.

Anneli och Ulrica

Hur ser en vanlig dag på förskolan ut?

Klockan sex öppnar vi. Varje dags tydliga rutiner ger barnen struktur och trygghet. Frukost, lunch och mellanmål serveras på fasta klockslag och varje dag har sina bestämda aktiviteter på förmiddagarna samt med vila och friare aktiviteter på eftermiddagarna. På måndagar försöker förskolan vara ute hela dagen och personalen upplever att utedagen gjort barnen mer positiva överlag till att vara ute och leka. Ute är också ett rum, säger Anneli och Ulrica, med massor av möjligheter till aktiviteter som man kan utveckla och involvera ännu mer i verksamheten. Alla olika rum i förskolan har ett syfte som lärandemiljöer. Vissa dagar överraskas förskolan också av några figurer från Trolltider som barnen får olika meddelanden och uppdrag av... Rim, ramsor och sånger är också återkommande dagliga inslag. När klockan är 17.30 stänger förskolan för dagen.

Varför är det viktigt säga förskola och inte dagis, som en del av oss slarvigt gör?

Förskolan har egen läroplan att följa med olika pedagogiska mål; alltså vad barnen ska träna på att lära sig under förskoleåren som en förberedelse inför både skolan och livet. På förskolan ska barnen genom olika lekar och aktiviteter få förståelse för begrepp som de senare kan känna igen i skolan, berättar Ulrica. Förr om åren var förskolan mer tänkt som "omsorg". Anneli flikar in med att förskolan ska

Ett besök på Ersnäs förskola

"så frön" och "tända stjärnögön" hos barnen genom att väcka och stärka de intressen som finns i varje liten person. Barnen är delaktiga i hög utsträckning med vardagssysslor berättar Anneli och Ulrica. "Vem kan hjälpa mig?" brukar vi fråga säger Anneli och då brukar det vara många barn om budet! Barnen är med på sina egna villkor och är också duktiga på att hjälpa varandra. Att visa empati är viktigt att lära sig menar förskollärarna. Om någon ramlar och gråter frågar de andra barnen: "Hur gick det?" i stället för att skratta. Empati är ingenting som bara uppstår av sig självt utan som barn behöver man träna upp sin medkänsla och inlevelseförmåga i en annans situation. Vi tränar barnen att tänka: "Hur skulle det kännas om det var du?" säger Anneli och "Hur tror du vi kan hjälpa X?". Vi jobbar utifrån att barnen ska försöka göra rätt och att göra positiva saker i stället för "Du får inte...". Det har gett fina resultat tycker personalen. Ulrica inflikar med att vi som är vuxna kan också göra fel - då är det viktigt att vi ber om ursäkt för det vi gjort och gör rätt. Då visar vi respekt för varandra. Att hälsa på varandra är också viktigt att träna på i den sociala samvaron.

Berätta: Varför är det så viktigt att leka?

Genom olika slags lekar tränar barnen det sociala samspelet, att samarbeta, att utveckla sitt språk, att kompromissa, fantisera och skapa. Den klassiska mamma-pappa-barn-leken förekommer fortfarande och LEGO väcker ännu barnens lust att konstruera och bygga berättar Anneli och Ulrica. Att leka är ett viktigt sätt att förbereda sig inför livet!

Om budgeten var obegränsad; hur skulle ni vilja utveckla verksamheten då?

iPADs för dokumentation av vad barnen gör men också för att man snabbt kan bläddra fram information och bil-

der när barnen har frågor, en grillkåta eller plats att tillaga mat ute och ett nytt ergonomiskt välfungerande kök till Carina är önskemål pedagogerna har. Sist men inte minst: att få plats för alla barn som vill gå på förskolan i Ersnäs! Leksaker är inte så jätteinträsant utan hellre olika slags återvinningsmaterial som barnen kan konstruera egna saker av säger Anneli och Ulrica. Frågan om vikarier kommer på tal och tyvärr är det svårt att få tag i vikarier till förskolan. Varför det är så är ovisst, men den dagliga verksamheten påverkas när det är kort om folk.

Vad anser ni vara särskilt viktigt att barnen lär sig inför framtiden?

Den sociala biten, empati, vara rädda om varandra och språkbruket säger Anneli. Både Anneli och Ulrica trycker på hur viktigt det är med respekten för andra. Att inte bara säga jag-jag utan att kunna se andra människor och förstå dem menar Ulrica. Men att ändå få ta plats och vara den person man är - det är viktigt. Att vara en bra medmänniska och att kunna känna för andra är viktigt sammanfattar de.

Ersnäsbladet säger tack och hej då och stänger den barnsäkra grinden efter sig med tanken att arbeta med barn är att jobba med små människor och stora, viktiga frågor.

På väg.....

Hembergsutmaningen

För fjärde året i rad genomfördes terrängloppet längs Hembergsleden en solig söndag i september. Antalet deltagare uppgick till närmare 100, uppdelade på ett antal klasser. Det var alltifrån de små knattarna, som fick utan tidtagning springa en kortare slinga till storfräsarna som avverkade Hembergsledens sex km på snabba fötter.

En särskild eloge till Arvid Rosenberg från Ersnäs som hävdade sig väl i klassen pojkar 13-18 och avverkade de sex kilometrarna på mindre än 36 minuter. Och, ska tilläggas, Arvid är åtta år.

Det blev banrekord både före damer och herrar elit. Damklassen vanns av Elisabeth Clausen, Tväråselets AIF på

26.30, herrklassen av Johan Westerlund, Piteå Elit med tiden 22.22.

Alla närvarande kunde glädja sig åt goda hamburgare och deltagarna åt ett som vanligt välutrustat prisbord.

Arvid Rosenberg

Elisabeth Clausen och Johan Westerlund

Sommarorientering

Vi har i sommar deltagit i den fri-luftsorientering som anordnats av Ersnäs IF. Ett trevligt arrangemang med totalt 27 kontroller utspridda i Ersnäs.

Utöver motion och en stor mängd frisk luft kom vi att besöka platser som vi inte sett tidigare. Bland de saker vi hittade var en före detta kvarn vilken väckte nyfikenhet, kontroll 147. Resten av ett vackert byggnadsverk från förr ute i skogen. Gjorde ett inlägg med bild i Ersnäsgruppen på Facebook vilket gav svar, ett bra sätt att få och sprida information.

Kontrollerna var klurigt utplacerade och krävde ibland en kringgående manöver för att de skulle upptäckas. Detta gällde särskilt på de kontroller som gav höga poäng och de kanske också skulle vara svåra?

Sammantaget en rolig aktivitet som tränade både vår orienterings- och samarbetsförmåga. Bekväma kläder och bra skor rekommenderas för deltagaren kommande år. Vi hoppas att arrangemanget återkommer och rekommenderar det varmt.

Helena Strandberg och Thomas Jonsson

sjunger mest på svenska. Den andra kören, Star Night, har 9 sångglada barn från 10 till 12 år. Kören har mera pop och rock på sin repertoar. Körerna har själva röstat fram sina körnamn.

Helena jobbar till vardags på Bergskolan och bor i Antnäs. Helenas dotter ville sjunga i kör, och då tyckte hon, vi bildar en kör, så får vi sjunga tillsammans. Körerna sjunger tillsammans en gång i veckan i Sörbygården, Antnäs. Ersnäsbladet önskar körerna lycka till, och hoppas att det blir fortsättning 2014.

Helena har hittat kontroll nr 74

Barnkörer i Sörbyarna

Musikläraren Helena Öberg har startat två körer under hösten. Det är barn från Sörbyarna som sjunger tillsammans.

Kören Staar har 21 sångglada barn från 6 till 9 år, som träffas en gång i veckan. Kören

